

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4877/2019
23.09.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина, Катарине Манојловић Андрић, Бранислава Босиљковића и Гордане Џакула, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., општина ..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије-Министарство одбране, коју заступа Војно Правобранилаштво Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2271/19 од 09.05.2019. године, у седници одржаној 23.09.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2271/19 од 09.05.2019. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2271/19 од 09.05.2019. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 17336/16 од 03.12.2018. године, у ставу првом и трећем изреке и у наведеном делу предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 17336/16 од 03.12.2018. године, првим ставом изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.12.2018. године, до исплате. Другим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у којем је тражио да суд обавезе тужену да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете, преко досуђеног износа од 300.000,00 динара, а до траженог износа од 400.00,00 динара исплати износ од још 100.00,00 динара са законском затезном каматом почев од дана пресуђења, до исплате. Трећим ставом изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 78.100,00 динара са законском затезном каматом почев од 03.12.2018. године, па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2271/19 од 09.05.2019. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и првостепена пресуда потврђена и ставу првом и трећем изреке.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о ревизији одлучује као изузетно дозвољеној, на основу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...18/20).

Према члану 404. ЗПП ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности посебне ревизије одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда у овом случају постоји потреба да се одлучује о посебној ревизији тужене ради тумачења права и уједначавања судске праксе у примени одредби о застарелости потраживања накнаде нематеријалне штете за душевне болове због умањења опште животне активности проузрокованих посттрауматским стресним поремећајем.

Одлучујући о ревизији тужене на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

Према до сада утврђеном чињеничном стању тужилац је као припадник Војске Југославије био ангажован у борбеним дејствима у току НАТО бомбардовања у периоду од 03.04.1999. године до 19.06.1999. године. Лекар специјалиста је 10.03.2014. године констатовао да је код тужиоца дошло до посттрауматског стресног поремећаја. Према налазу и мишљењу вештака неуропсихијатра утврђено је да код тужиоца као последица боравка на ратишту у својству припадника војске током 1999. године постоји посттрауматски стресни поремећај који се испољава у виду понашања избегавања и интрузивних мисли, као и преко вегетативних знакова и поремећаја расположења, да се ради о психичком поремећају хроничног тока услед чега је код тужиоца дошло до умањења опште животне активности за 10%. Болест је добила коначан облик 10.03.2014. године.

Налазећи да је тужена објективно одговорна за накнаду нематеријалне штете која је тужиоцу проузрокована његовим ангажовањем током борбених дејстава за време НАТО бомбардовања 1999. године услед умањења животне активности тужиоца за 10% нижестепени судови су одбили приговор о застарелости потраживања и применом члана 376. и 200. Закона о облигационим односима тужиоцу досудили накнаду штете.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права која је за последицу имала непотпуно утврђење чињеница битних за правилну оцену основаности приговора застарелости.

Одредбама члана 376. Закона о облигационим односима прописана су два рока застарелости потраживања накнаде штете – рок од три године од када је оштећени дознао за штету и за лице које је штету учинило (став 1.) и рок од пет година од када је штета настала (став 2.) при том, рок од три године прописан ставом 1. наведеног члана

тече и истиче у оквиру рока од пет година, јер је ставом 2. овог члана предвиђено да потраживање накнаде штете „у сваком случају“ застарева протеклом тог рока.

Када је реч о нематеријалној штети, рок застарелости од пет година не почиње да тече од дана конкретног догађаја, већ од дана настанка штете – од оног дана када су поједини видови те штете добили облик коначног стања. Наведени рок застарелости потраживања накнаде штете за душевне болове због умањења опште животне активности почиње да тече од дана завршеног лечења. У случају психичких оболења, као узрочника наведеног вида нематеријалне штете, које захтевају лечење у дужем временском периоду а некада и доживотно, рок застарелости се рачуна од дана када се здравствено стање оболелог консолидовало и када се даље лечење спроводи у циљу одржавања његовог здравља на том нивоу, односно спречавања даљих погрошања.

Утврђење ових чињеница захтева стручно знање којим суд не располаже, због чега се исте утврђују вештачењем. Међутим, наведено не значи да суд мора не критички прихватити налаз и мишљење вештака, већ је дужан да све могуће дилеме и нејасноће отклони и разјасни на рочишту у складу са дужношћу прописаном одредбама члана 270. став 4. и 313. Закона о парничном поступку.

У конкретном случају, налазом и мишљењем вештака, који су судови прихватили, утврђено је да је посттрауматски стресни поремећај код тужиоца свој коначни облик добио 10.03.2014. године, више до 14 година од престанка штетног догађаја који га је изазвао, односно са даном постављања дијагнозе. Одређена општа сазнања о посттрауматском стресном поремећају из бројних спорова за накнаду штете упућују да се овај вид поремећаја по правилу јавља у року од шест месеци а најдаље годину дана од трауматског догађаја, као акутна фаза у којој се испољавају симптоми, која временом прераста у хронични поремећај. Постављање дијагнозе, за који моменат вештак и судови везују коначно стање посттрауматског стресног поремећаја и настанак штете – почетак рока застарелости није прихватљиво. У допунском изјашњењу и вештак поднеском од 11.09.2018. године истиче да се посттрауматски стресни поремећај најчешће појављује у првим недељама и месецима после излагања трауматичном искуству. Мишљење вештака да се ПТСП може појавити и било када у животу после трауматичног догађаја у односу на тужиоца није довољно разјашњено нити образложено чињеницама везаним за личност тужиоца, његово животно окружење и другим разлозима. Са изнетих разлога одлучне чињенице за оцену приговора застарелости и пресуђење ове правне ствари су остале спорне услед чега су нижестепене одлуке морале бити укинуте.

У поновном поступку суд ће уклонити указане неправилности, утврдити указане одлучне чињенице и донети правилну и на закону засновану одлуку.

Са изнетих разлога одлучено је као у изреци решења на основу члана 404. и 416. став 2. Закона о парничном поступку. Укинута је и одлука о трошковима спора и зависи од исхода главне ствари.

**Председник већа - судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић